

Trienni negre

A final de juny, el govern Zaplana farà tres anys amb una gestió marcada per les operacions d'imatge, els escàndols i unes xifres que posen en dubte la propaganda oficial. Al darrere, una actuació que sembla que entenga la política com un espectacle.

Eduardo Zaplana ha guanyat vuit vàlvules en els darrers tres anys. Abans d'accedir a la Presidència de la Generalitat sospirava per un Opel Vectra de 16 vàlvules, segons va explicar per telèfon al regidor Salvador Palop. Per a realitzar aquest somni, Zaplana tramava amb Palop cobrar "una comissioneta" de "dos o tres milions" de pessetes. Fa vuit anys d'aquesta conversa interceptada pels policies de l'anomenat "cas Naseiro". En aquella època, l'actual president valencià pensava

anar a l'Expo de Sevilla a "fer d'intermediari" aprofitant que havien "tirat Juan Guerra". Unes aspiracions tan sinceres van significar la primera aparició del nom Eduardo Zaplana en els mitjans de comunicació de tot l'estat. La segona aparició arribaria un any i mig després, quan una fosca operació de transfuguisme polític el portà a l'alcaldia de Benidorm. Tant de plom en les ales no va barrar l'ascens imparable d'aquest personatge sense un passat de líder polític, social o intel·lectual. L'am-

poc en la seua professió, la d'advocat, havia destacat. Era "un home sense ofici conegut", en paraules del socialista Joan Romero. Només pot comptabilitzar-se un encert: va desplegar les ales en el lloc exacte i en el moment just. I des de fa tres anys viatja en el Ford Scorpio de la Presidència de la Generalitat Valenciana. 24 vàlvules.

A final de juny s'acompliran els tres anys d'un Consell que navega amb el vent a favor de la bona marxa de l'economia a tot Europa, però amb poc de temps per davant

ARXIU RAFA GIL

per a complir les promeses realitzades al caliu de la campanya electoral. Un Consell que acumula escàndols i dimissions als darrers temps. El govern valencià fonamenta les seues aspiracions de revalidar la majoria electoral en operacions publicitàries molt costoses a partir d'inversions en projectes emblemàtics. Un model que el catedràtic Joan Oleza ha definit com Valencilàndia. L'estètica Disney dels actes oficials i la concepció de la política com a espectacle pot traduir-se per vots d'ací un any, però no sustenta darrere cap model de país. És la "política del canapè", en expressió de la diputada socialista Maria Antònia Armengol.

A més, una anàlisi seriosa de les dades econòmiques desmenteix gran part de la publicitat oficial i demostra que el creixement de l'economia valenciana i de l'ocupació està per davall de la mitjana estatal. L'atur entre els joves augmenta, mentre que a tot l'estat dis-

minueix. La inversió pública ha caigut espectacularment en sectors com les obres públiques, però, paradoxalment, l'endeutament de la Generalitat ha augmentat per damunt de la mitjana estatal. Una dada sorprenent si es recorda la suposada adscripció a la ideologia liberal d'Eduardo Zaplana.

Aquests índexs envolten una administració en què només persones i grups afins al PP han millorat substancialment les seues posicions: la Generalitat fonamenta un grup mediàtic privat afí, contracta familiars dels dirigents populars (com ara el mateix cunyat de Zaplana) o adjudica inversions a empreses d'alts càrrecs, com les que controla la família de Juan Cotino, el director general de la Policia. El pacte amb Unió Valenciana (UV) ha acabat per arrodonir la sensació d'una administració on el repartiment de prebendes i beneficis entre famílies, socis de govern, i sectors afins és el principal tret d'identitat de la nova política autonòmica valenciana. És "el pacte del pollastre", com reconegué el desaparegut Vicent González Lizondo.

Censura i discriminació. La censura en la Ràdio Televisió Valenciana i la discriminació quant a publicitat institucional dels mitjans de comunicació crítics condiciona el panorama mediàtic. Els escàndols que sovintegen en Canal 9 impedeixen, en moltes ocasions, assimilar les maniobres en el camp privat de la informació: en els darrers mesos, els directores d'un diari i d'una emissora de ràdio, així com el delegat d'un diari madrileny, han abandonat els seus càrrecs. Cap dels tres era ben vist per la Presidència de la Generalitat. El tancament mediàtic no impedeix, però, observar com trontolla el vaixell autonòmic. Tanmateix, com en un famós trasatlàntic sinistat, els músics de l'orquestra continuen interpretant música barroca aliens al perill.

Al juliol del 1995, Zaplana va presentar un govern sorprenent. Només la desorientació general per una victòria de la dreta al País Valencià (un fet escassament repetit al llarg de la història valenciana

d'aquest segle) explica l'actitud de Zaplana. En el primer Consell, Zaplana va incloure un polític, Luis Fernando Cartagena, que era investigat per defraudar a Hisenda 164 milions de pessetes. La diferència respecte a altres casos de corrupció de l'etapa socialista era precisament aquesta: no es destituïa un alt càrrec quan era investigat judicialment, sinó que encarregaven la direcció de la Conselleria d'Obres Públiques a un imputat judicial. Uns mesos abans, aquesta mateixa conselleria havia elaborat un informe demolidor contra la irracional política urbanística del municipi d'Oriola. L'alcalde era el mateix Cartagena. Aquesta, però, no fou l'única sorpresa: el nou conseller de Sanitat, Joaquín Farnós, era un home que havia dimitit com a diputat d'UV uns mesos abans perquè la Seguretat Social l'havia declarat "incapaç permanent absolut" a causa del seu precari estat de salut. Al juliol de 1995 retornava a la política, en un partit polític distint (ara el PP) i sense que la Seguretat Social haguera canviat la seua qualificació d'incapacitat permanent absoluta. Aquest fet resultava nou en la història de la jurisprudència laboral: mai abans una persona declarada incapaç permanent absoluta tornava a la vida laboral en un lloc "no marginal", segons la terminologia legal. La Seguretat Social va haver d'inventar una resolució, segons la qual deixava de pagar a Farnós la pensió mentre continuara al capdavant de la Conselleria amb el pressupost més elevat. En abandonar el càrrec, Farnós tornarà a cobrar la pensió perquè, segons el seu expedient, seguirà incapacitat per treballar. Excepte, és clar, en el govern Zaplana.

Les sorpreses no acabaren ací: la consellera d'Agricultura i Medi Ambient, Maria Àngels Ramon-Llin, l'única dona del primer govern, va mentir en el seu currículum oficial: es definia com a llicenciada en dret quan el mes anterior ni tan sols s'havia presentat als exàmens de les dues assignatures que li restaven per a acabar la carrera. També en la mateixa Presidència de la Generalitat se li ofe-

Joan Romero traspasa els poders a Eduardo Zaplana davant la porta del Palau de la Generalitat sota l'atenta mirada de Jesús Sanchez Carrascosa. Zaplana, un personatge sense un passat de líder polític, social o intel·lectual, va saber estar en el lloc exacte i en el moment just per arribar a ser l'inquilí d'aquest edifici ara fa tres anys.

▶▶

Inauguració del parc temàtic Terra Mítica, una de les inversions emblemàtiques de la Generalitat. Amb actes com aquest, que responen a una estètica Disney, Zaplana aspira a revalidar la majoria electoral.

ARXIU / RAFA GIL

ria un càrrec a Rafael Blasco, l'únic conseller de l'etapa socialista que fou destituït quan saltaren a la llum dos casos de corrupció en la seua Conselleria, també la d'Obres Públiques. Per a completar l'alineació, Zaplana va rescatar de l'oblit Vicent Sanz, l'ex-president del PP a la província de València, que havia estat apartat de tota activitat pública després de publicar-se una suposada conversa on explicava que es trobava en política per a "folrar-se". Sanz passava a gestionar el recursos humans de la RTVV. Tots aquests nomenaments varen ser assumits amb total naturalitat.

Afers foscos. Altres integrants del primer Consell no tardaren molt a ser associats a afers foscos: la premsa publicà que el xalet del conseller d'Indústria, Diego Such, va ésser construït per la mateixa empresa que alçava la Facultat de Medicina d'Alacant en els temps en què Such era vice-rector d'Afers Econòmics. També els arquitectes eren els mateixos. I precisament un altre xalet, el del pri-

mer director general d'Interior amb el PP, José López Garrido, va provocar la seua dimissió: Garrido va abandonar el càrrec a l'abril de 1998 després que l'ajuntament d'Alacant declarà il·legal el seu xalet. López Garrido va preferir un xalet sense càrrec, abans que no un càrrec sense xalet. Ara, l'Ajuntament ha decidit enderrocar l'immoble i Garrido pot quedar-se també sense xalet. Menys temps encara va ocupar el despatx oficial un altre director general del primer govern Zaplana, Claudio Solano. Aquest va presentar la dimissió, sense donar la cara, i ja no se'n va saber res més. Solano va dimitir coincidint amb l'ajudicació de la línia 5 del metro de València. Els escàndols sovintegen en els darrers mesos per tota l'administració valenciana, des de la Generalitat fins als ajuntaments més menuts: uns regidors del PP d'Oriola han acusat davant el fiscal l'alcalde, també del PP, per contractacions irregulars; a Dolores s'ha descobert un pacte per a provocar una moció de censura favorable al PP a canvi d'inversions milionàries provi-

nents de les institucions públiques... Però potser un dels casos més significatius ha estat el del mateix cunyat de Zaplana, Justo Valverde, contractat per la societat que gestionarà les inversions en Terra Mítica, el gran parc d'atraccions (Valencialàndia) previst per a Benidorm. "No podia condicionar la seua promoció professional", ha manifestat Zaplana. Els germans persegueixen altres persones de l'entorn més pròxim al president. Un germà de Jesús Sánchez Carrascosa ha estat contractat com a inspector de l'illa de Tabarca, malgrat els dubtes sobre si disposa de la titulació adient.

Sánchez Carrascosa impulsa actualment la campanya electoral de Zaplana, després d'haver dimitit de la direcció de Canal 9, on triplicà el dèficit, rebé denúncies de censura per part dels periodistes de la casa i fomentà la consolidació d'un grup privat mediàtic (l'alegal Valencia TV, productores, agències de publicitat, estudis de gravació) que ara dirigeix des de l'ombra el mateix Sánchez Carrascosa.

De Benidorm al cel. Zaplana va entrar en la política des de Benidorm. La seua gestió a la capital turística va estar marcada per un desmesurat interès per les operacions mediàtiques. Segons una extesa interpretació, l'actual president valencià està reproduint a escala de País Valencià la gestió que tan bons resultats li va reportar, per a la seua carrera política, en l'alcaldia de Benidorm. Una cosa ben distinta és el profit que en varen traure els ciutadans de la capital de la Marina Baixa. Zaplana no va guanyar mai les eleccions a Benidorm, destinació on va arribar d'adolescent procedent de la seua Cartagena natal. Al maig de 1991 va perdre davant el socialista Manuel Catalán. El PSPV obtingué catorze regidors, mentre que el PP es va quedar amb tretze. Cap altre partit aconseguí representació. Les coses van canviar en apenes sis mesos quan una regidora socialista va desaparèixer durant unes setmanes i va anunciar, des de la clandestinitat, que donaria suport a una moció de censura contra els socia-

listes. Aquesta operació va proporcionar importants beneficis per a la trànsfuga, Maruja Sánchez, i per al seu marit. La regidora gaudeix encara avui d'un càrrec ben remunerat. Durant molt de temps, a més, Sánchez va tenir el privilegi de portar guardaespalles pagats pel municipi. Concretament, dos policies locals. L'operació també va portar beneficis per a un altre personatge: Zaplana aconseguí de ser alcalde.

El deute de l'Ajuntament de Benidorm quan els socialistes foren desallotjats de l'alcaldia era de 5.622 milions de pessetes. Avui, després de la gestió del liberal Zaplana, el deute supera els 15.000 milions. Entre mig d'aquestes dues xifres naveguen milionàries despeses en operacions d'imatge, un assaig del que ha ocorregut en la Generalitat aquests anys. L'alcalde Zaplana revitalitzà el festival de Benidorm, convertí la ciutat en seu de l'elecció de Miss Espanya o financà la participació d'un vaixell en l'operació nàutica Almirante Conde de Barcelona. El vaixell mai no va ser botat, però el projecte es va presentar a l'hotel Ritz de Madrid i l'ajuntament va gastar en la idea 20 milions de pessetes.

Mentre la trànsfuga Sánchez gastava 3.648.797 pessetes en la reforma del seu despatx, l'alcalde Zaplana finançava amb sis milions les II Jornades Liberals Iberoamericanes i amb sis milions més la celebració de l'encontre "Derroteros de la Libertad Americana". Amb aquests diners públics, el liberal Zaplana va aconseguir l'amistat del també liberal Mario Vargas Llosa. Les operacions d'imatge continuaren amb importants inversions en mitjans de comunicació. Uns fascicles en el diari *Abc* costaren a l'Ajuntament de Benidorm 11.500.000 pessetes i la televisió local va rebre en tres anys vora 100 milions de pessetes. Aquesta frenètica campanya d'imatge va arribar a l'absurd al setembre de 1994, quan l'ajuntament va aprovar la compra per 16 milions de pessetes d'un equip de raigs làser per a "espectacles multimèdia".

Els coneixedors de la gestió de Zaplana a Benidorm poc s'estra-

RAFA GIL

Imatge de l'anestèsista Juan Maeso, acusat de ser el responsable del brot d'hepatitis C fet públic el passat mes d'abril. Aquest escàndol ha coincidit amb el desmantellament dels controls públics del sistema sanitari.

nyaren, per tant, quan la Generalitat va gastar 1.300 milions de pessetes en la contractació de l'artista gallec Julio Iglesias per a promoure en l'estranger la imatge del País Valencià. Tampoc no podia sorprendre, en aquest marc, la despesa de 150 milions de pessetes en

Tres anys després de la victòria del PP, les promeses realitzades al caliu de la campanya electoral han quedat reduïdes al no res.

l'acte oficial d'obertura de l'Hemisfèric. Aquest edifici és el primer en funcionament de tots els que integren la Ciutat de les Arts i les Ciències de València. S'esperen despeses semblants per a la inauguració oficial de cadascun dels altres edificis.

Les subvencions a fons perdut a clubs de futbol, efectuades per la Generalitat fa ara un any, també eren previsible si es recorda la gestió de Benidorm, on l'equip de govern municipal va prometre subvencions milionàries a l'equip local si retornava a la segona divisió A. Però des que governa la dre-

ta a Benidorm, l'equip està perdut per les divisions inferiors i anònimes del futbol espanyol. Des de la Generalitat, Zaplana va decidir que es retiraren 500 milions de pessetes dels pressupostos de la sanitat pública per tal de pagar les subvencions als clubs de futbol. Un simple ajust comptable. També el transvasament de diners públics a mitjans de comunicació privats és una experiència iniciada per Zaplana a Benidorm. Dels continus escàndols viscuts a RTVV destaca la sistemàtica contractació amb empreses vinculades de forma directa o indirecta a l'entorn familiar i d'amistats del diari *Las Provincias*.

Els populars han intentat construir un entorn mediàtic favorable per crear una imatge de gestió eficaç i de bona marxa general del país. Els indicadors econòmics, tanmateix, han començat a qüestionar la gestió realitzada. El partit que va accedir al poder amb la promesa de reduir les despeses corrents i augmentar les inversions reals ha augmentat els càrrecs de confiança i ha augmentat l'endeutament de la Generalitat per damunt de la mitjana estatal. Aquesta major necessitat de finançament extern no ha servit, en canvi, per estimular l'economia valenciana: el producte interior brut del País Valencià ha crescut per davall de la mitjana estatal als darrers tres anys. La poc sospitosa Fundació Para la Investigación Económica y Social de las Cajas de Ahorro Con-

La Generalitat Valenciana va gastar 1.300 milions de pessetes en la contractació de Julio Iglesias. Els coneixedors de la gestió de Zaplana a Benidorm, marcada per un desmesurat interès per les operacions mediàtiques, poc s'estranyen d'aquesta operació.

ARXIU / EFE

federadas explica que el PIB valencià va créixer en el període 1995-1997 un 5,72%. Amb aquesta dada, es va situar en el lloc tretzè de les disset comunitats autònomes. Per darrere només queden Madrid, Galícia, Cantàbria i Astúries, totes elles governades pel Partit Popular. Les inversions públiques han caigut en sectors essencials.

Malgrat la bona marxa de l'economia, el creixement de l'ocupació al País Valencià és inferior a la mitjana estatal, segons les dades de l'Enquesta de Població Activa. Però el problema més greu és que hi ha segments de la població en què se n'ha destruït. És el cas dels joves: durant el 1997 es crearen al País 12.000 llocs de treball menys per als joves menors de vint-i-cinc anys. En canvi, en aquest segment de la població, al conjunt de l'estat l'ocupació va créixer un 3% durant 1997. Un altre organisme, el Banc d'Espanya, ha advertit que la Generalitat Valenciana augmentà el seu endeutament durant 1997 un 12,8%, mentre que la mitjana estatal fou d'un 10,27%. Ara, el deute de la Generalitat se situa en els 572.000 milions de pessetes.

Promeses incomplertes. Tres anys després de la victòria del PP les promeses electorals han quedat en res. Una de les propostes estrel·la de la campanya de Zaplana en 1995 fou la de les ajudes a les ames de casa. Una vegada en el poder, les condicions per a accedir a aquestes ajudes eren tan dures

que les dones beneficiades foren escassíssimes. Ara, a més, l'oposició ha denunciat que el Consell denega fins i tot aquests ajuts. Altres promeses tampoc no s'han materialitzat. És el cas del suport moral als damnificats de la pantanada de Tous. Durant el seu míting electoral a Alzira en 1995, el candidat Zaplana va prometre que la seua primera visita oficial com a president de la Generalitat la realitzaria a Alzira per parlar amb els damnificats de la pantanada de 1982. Zaplana va fer abans d'anar a Alzira molts viatges oficials. Finalment, en setembre de 1995 rebé a València els representants de les associacions de damnificats i no es va comprometre a res. De fet, el PP ha canviat des del poder el seu suport als damnificats. De viatges oficials, en canvi, sí que n'ha fet contínuament a l'estranger. En tres anys ha efectuat 23 viatges a altres països. Una altra de les promeses electorals fou la d'augmentar l'anomenat "poder valencià" a Madrid. José Maria Aznar, no ha confiat en cap valencià per al seu primer govern. Ni cap valencià té pes específic en l'organigrama central del PP. Però noms al marge, la incidència del PP valencià en les decisions importants a Madrid és també nul·la. Un dels exemples més indicatius fou el de la solució per al tancament de l'autovia València-Madrid al seu pas pel riu Cabriol. El ministre d'Obres Públiques, Rafael Arias-Salgado, va negociar directament amb el president de Castella-La Manxa, José

Bono, tancar l'autovia per dalt de l'embassament de Contreras. El govern valencià se'n va assabentar a última hora i hagué de canviar precipitadament el discurs oficial. El PP valencià havia defensat aquesta alternativa durant la campanya electoral, però en el primer ple del nou Consell de Zaplana va acceptar la proposada pels socialistes. Uns mesos després, el Consell va recuperar la seua idea inicial per sumar-se al pacte entre Arias-Salgado i Bono. "Poder valencià".

La gestió del Consell dels darrers anys s'ha caracteritzat per l'escàs impuls polític. Però quan s'ha gestionat han sovintejat els conflictes. La creació de la Universitat d'Elx provocà el rebuig unànim de la comunitat universitària de l'estat per les formes emprades i per la mutilació de la d'Alacant. La paralització d'inversions en infraestructures de l'ensenyament ha afavorit la revitalització de les Associacions de Pares d'Alumnes per presentar batalla. Tampoc el pla de xoc contra les llistes d'espera en la Sanitat ha acabat bé: el desmantellament dels controls públics ha coincidit amb l'aparició d'un brot d'hepatitis C. Més de 200 persones han presentat ja denúncies judicials quan comprovaren que s'havien contagiats aquesta malaltia després d'operar-se en un hospital públic o en un altre de privat. Finalment, des de tots els racons de l'administració s'han perseguit les iniciatives valencianistes. Han desaparegut els ajuts públics a la premsa en valencià, s'ha negat finançament a les trobades de les escoles en valencià, s'ha maniobrat perquè els Premis Octubre no disposaren de locals on celebrar la gala anual, s'han censurat llibres de text i s'ha augmentat la castellanització de la programació de Canal 9 i de tota l'administració.

Zaplana ha demanat els darrers dies una nova legislatura per acabar la seua missió. Després promet retirar-se. Mentrestant, contempla la realitat darrere dels vidres fumats d'un Ford Scorpio blindat. De 24 vàlvules.

Francesc Bayarri